

ความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บนฐานของปัจจัยเชิงปรากฏการณ์

The Success of Participative Administration of Primary Schools under The Basic Education Commission Based on Phenomenon Factors

เพ็ญจันทร์ เอียวสานุรักษ์, ภารดี อนันต์นาวิ, สมโภชน์ อเนกสุข
สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) เพื่อศึกษาความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วม เปรียบเทียบความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร บทบาทของชุมชน/สังคม บรรยากาศองค์กร พฤติกรรมของครู และสภาพแวดล้อม วิเคราะห์จำแนกความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วม และวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์ของ ความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระดับ ความสำเร็จในการบริหาร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 930 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออก จำนวน 310 โรงเรียน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนพหุและวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร บทบาทชุมชน/สังคมบรรยากาศองค์กร พฤติกรรมของครู และสภาพแวดล้อมโดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าปัจจัยด้านบทบาทชุมชน/สังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัย ด้านอื่นๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูงกับโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำ พบว่า ปัจจัยทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม ปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สูงสุด คือ ปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร (X_1) รองลงมาได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม (X_5) ด้านบทบาทชุมชน/สังคม (X_2) ด้านบรรยากาศองค์กร (X_3) และด้านพฤติกรรมของครู (X_4) ตามลำดับ โดยมีสมการจำแนกกลุ่มในรูปคะแนนดิบ ดังนี้ $D = 2.886(X_1) + .811(X_2) - .083(X_3) - .553(X_4) + .836(X_5) - 16.668$ และมีสมการทำนายการเข้ากลุ่ม โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูง $D_{สูง} = 55.062(X_1) + 0.988(X_2) + 3.625(X_3) + 2.133(X_4) + 8.341(X_5) - 155.807$ โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำ $D_{ต่ำ} = 48.480(X_1) - 0.862(X_2) + 3.813(X_3) + 3.393(X_4) + 6.435(X_5) - 120.742$ สมการสามารถทำนายการเข้ากลุ่มของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูงได้ถูกต้องร้อยละ 98.4 ทำนายการเข้ากลุ่มของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำได้ถูกต้องร้อยละ 69.4 ทำนายการเข้ากลุ่มในภาพรวมได้ถูกต้องร้อยละ 92.58 และ 4) ความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บนฐานของปัจจัยเชิงปรากฏการณ์ พบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูงกับโรงเรียน ที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำ มีวิธีดำเนินการ ให้ประสบความสำเร็จที่สอดคล้องกันและสอดคล้องกันเป็นบางส่วน โดยเรียงลำดับปัจจัยที่มีความสอดคล้องกันจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยพฤติกรรมของผู้บริหารด้านพฤติกรรมผู้นำ การเปลี่ยนแปลง ปัจจัยพฤติกรรมของครูด้านพฤติกรรมการสอนของครู ปัจจัยบรรยากาศ องค์กรด้านพฤติกรรมแตกแยก ปัจจัยสภาพแวดล้อมทุกด้าน และปัจจัยบทบาทของชุมชน/สังคมด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำสำคัญ : ความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วม, โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

This mixed methods research aimed to study the success of participative administration that compare the success of participative administration factors of administrator behaviors, role of community/social, organizational climate, teacher behaviors and environment discriminant analyze the success of participative administration and analyze phenomenon factors of the success of participative administration of primary schools under the Basic Education Commission by the level of the success of administration. The samples were 930 school administrators, teachers, and the school boards of 310 primary schools under the Basic Education Commission in the east. The research instrument was a 5 rating-scale questionnaires and the structured interview. The statistical used to analysis data were average, standard deviation, multivariate analysis of variance, discriminant analysis and content analysis. The research results were as follows: 1) The success of participative administration of primary schools under the Basic Education Commission by factors of administrator behaviors, role of community/social, organizational climate, teacher behaviors and environment; as a whole and by dimension were rated at the high level. 2) Comparison the success of participative administration of primary schools under the Basic Education Commission found the role of community/ social was different in statistically significance at the .05 level. Other factors were different in no significant. 3) The success of participative administration of schools under the Basic Education Commission distinguish by the high success group and the low success group found the whole factors different statistically significance at the .01 level. The discriminate analysis showed the coefficient of the factors from the highest to the lowest were administrator behaviors (x_1), environment (x_5), role of community/social (x_2), organizational climate (x_3) and teacher behaviors (x_4). The equation of the discriminant function was: $D = 2.886(x_1) + .881(x_2) - .083(x_3) - .553(x_4) + .836(x_5) - 16.668$. The raw scores classification function were: The high successful schools: $D_{high} = 55.062(x_1) + 0.988(x_2) + 3.625(x_3) + 2.133(x_4) + 8.341(x_5) - 155.807$. The low successful schools: $D_{low} = 48.480(x_1) - 0.862(x_2) + 3.813(x_3) + 3.393(x_4) + 6.435(x_5) - 120.742$. The D_{high} and D_{low} classification functions predicted the schools to groups correctly with 98.40 and 69.40 percentage ordered, and overall accuracy was 92.58 percentage. 4) The success of participative administration of schools under the Basic Education Commission based on phenomenon factors found the high successful schools and the low successful schools had a method of operation that consistent success and corresponding partially by ascending order from high to low factors as follows: administrator behaviors in transactional leadership, teacher behaviors in teacher's teaching behavior, organizational climate in disengaged behavior, whole environmental, and role of community/social in participation of the school board.

Keywords : The success of participative administration, Primary school

บทนำ

การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาประสบความสำเร็จได้เพราะการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ทั้งครู ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ในมาตรา 8 (2) และมาตรา 9 (6) กล่าวถึงการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น มาตรา 24 (6) และมาตรา 29 กล่าวถึงให้มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน นอกจากนั้นในมาตรา 57 และมาตรา 58 (2) ได้กล่าวถึงการระดมทรัพยากรเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลในชุมชนมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา มาตรา 39 กำหนดหลักการบริหารจัดการในสถานศึกษา โดยให้มีกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554 : 4-21) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) มีนโยบาย ปีงบประมาณ 2559 ข้อ 8 สร้างวัฒนธรรมใหม่ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อการให้บริการที่ดี เร่งรัดการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ ส่งเสริมการพัฒนาเชิงพื้นที่ ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมแบบร่วมคิดร่วมทำ การมีส่วนร่วมและการประสานงาน สามารถใช้เครือข่ายการพัฒนาการศึกษา ระหว่างโรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มบุคคล และองค์กรต่างๆ ในสังคม เห็นได้ว่าการจัดการศึกษาของรัฐคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ความพยายามปฏิรูปการศึกษาของไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังเห็นได้จากรัฐบาลให้มีการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ซึ่งรัฐเล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ได้กำหนดให้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมที่เกี่ยวข้อง เป็นจุดเน้นหนึ่งในสามประเด็นหลักที่จะทำให้เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับความคาดหวังและความต้องการของสังคมชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

การบริหารสถานศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอเมนู - เทคา (Amenu - Tekaa, 1988 : 1626) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ทั้งนี้ผู้บริหารครูจะต้องมีบทบาทช่วยส่งเสริมด้วย และงานวิจัยของวันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่สภาพปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การมีส่วนร่วมของบุคคลหรือองค์กรต่างๆ ยังมีไม่มากเท่าที่ควร เพราะบุคคลหรือองค์กรไม่ทราบบทบาทในการมีส่วนร่วมของตนเอง ขาดความรู้ ความเข้าใจ มีหน้าที่ การงานและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน และไม่มีเวลาให้กับโรงเรียน อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม อาชีพ รวมทั้งสภาพแวดล้อม และความเป็นอยู่ โดยประชากรส่วนใหญ่เป็นคนย้ายถิ่นมาจากถิ่นอื่น เพื่อประกอบอาชีพในพื้นที่ที่มีโรงงานอุตสาหกรรม จะมีประชากรหนาแน่น จะเห็นได้ว่า จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ที่เป็นแหล่งอุตสาหกรรมซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ตั้งเห็นได้จากวิสัยทัศน์ของจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่า “แหล่งท่องเที่ยวระดับสากล แหล่งผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพฐานอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างสมดุลและยั่งยืน ประตูลู่เศรษฐกิจโลก” จากสภาพดังกล่าวส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง (สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2557 : 25) และจากการศึกษานำร่องจากสถานศึกษา 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านไร่จันดี โรงเรียนวัดแก่งบอน โรงเรียนวัดตะเคียนทอง พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วม จำนวน 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) พฤติกรรมของผู้บริหาร 2) บทบาทของชุมชน/สังคม 3) บรรยากาศองค์กร 4) พฤติกรรมของครู และ 5) สภาพแวดล้อม (สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาครู และคณะกรรมการสถานศึกษา, 2555) จากสภาพและเหตุผลดังกล่าว ในฐานะผู้วิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษาความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บนฐานของปัจจัยเชิงปรากฏการณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร บทบาทของชุมชน/สังคม บรรยากาศองค์กร พฤติกรรมของครู และสภาพแวดล้อม
2. เพื่อเปรียบเทียบความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร บทบาทของชุมชน/สังคม บรรยากาศองค์กร พฤติกรรมของครู และสภาพแวดล้อม
3. เพื่อวิเคราะห์จำแนกความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระดับความสำเร็จในการบริหาร
4. เพื่อวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์ของความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระดับความสำเร็จในการบริหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บนฐานของปัจจัยเชิงปรากฏการณ์ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันออก 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว จำนวนทั้งสิ้น 1,608 โรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608-609) ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยใช้จังหวัดและเขตพื้นที่เป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 310 โรงเรียน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 930 คน เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีจำนวน 6 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ปัจจัยพฤติกรรมของผู้บริหาร จำนวน 62 ข้อ โดยมีประเด็น 6 ด้าน คือ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม การติดต่อระหว่างบุคคล พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ พฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และพฤติกรรมกรรมการสนับสนุนทางสังคมของครู

ตอนที่ 2 ปัจจัยบทบาทชุมชน/สังคม จำนวน 25 ข้อ โดยมีประเด็น 3 ด้าน คือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ตอนที่ 3 ปัจจัยบรรยากาศองค์กร จำนวน 30 ข้อ โดยมีประเด็น 6 ด้าน คือ พฤติกรรมสนับสนุน พฤติกรรมชี้แนะ พฤติกรรมควบคุม พฤติกรรมร่วมมือ พฤติกรรมมิตรสัมพันธ์ และพฤติกรรมแตกแยก ตอนที่ 4 ปัจจัยพฤติกรรมของครู จำนวน 23 ข้อ โดยมีประเด็น 2 ด้าน คือ พฤติกรรมการสอนของครู และความพึงพอใจในการทำงานของครู ตอนที่ 5 ปัจจัยสภาพแวดล้อม จำนวน 14 ข้อ โดยมีประเด็น 3 ด้าน คือ สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี และตอนที่ 6 ความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 29 ข้อ โดยมีประเด็น 4 ด้าน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีของ ลิเคิร์ต (Likert, 1981) แฮร์ริส (Harris, 1969) แบส (Bass, 1985) โคเฮนและ อัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1980) ชาติด และคณะ (Shadid and others, 1982) ไวท์ (White, 1982) ฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001 : 189) ฟิดเลอร์ (Fiedler, 1967) 롭บินส์ และคูลเตอร์ (Robbins & Coulter, 2002) และงานวิจัยของวันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) จันทราณี สงวนนาม (2553) แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้ข้อคำถามที่มีตรรกะความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50-1.00 และทำการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยคัดเลือกแบบสอบถามข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป จากนั้นนำวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในแต่ละตอนด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 202-204) ได้แบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นตอนที่ 1-6 ดังนี้ .97, .95, .97, .92, .93 และ .94 ตามลำดับ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูง จำนวน 3 โรงเรียน และโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำ จำนวน 3 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview)

ชนิดปลายเปิด สัมภาษณ์ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้ประสบความสำเร็จ ตามปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน บนฐานของปัจจัยเชิงปรากฏการณ์ ซึ่งผ่านการตรวจสอบด้านภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ระดับความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร ด้านบทบาทชุมชน/สังคม ด้านบรรยากาศองค์กร ด้านพฤติกรรมของครู และด้านสภาพแวดล้อม โดยใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. วิเคราะห์การเปรียบเทียบความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุ (Multivariate Analysis of Variance : MANOVA)

3. วิเคราะห์จำแนกปัจจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระดับความสำเร็จในการบริหาร ด้วยการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis)

4. วิเคราะห์ความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บนฐานของปัจจัยเชิงปรากฏการณ์ จากการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จสูง จำนวน 3 โรงเรียน และโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จต่ำ จำนวน 3 โรงเรียน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยนำผลการวิเคราะห์การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างแล้วสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บนฐานของปัจจัยเชิงปรากฏการณ์ สรุปได้ดังนี้

1. ความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร ด้านบทบาทชุมชน/สังคม ด้านบรรยากาศองค์กร ด้านพฤติกรรมของครู และด้านสภาพแวดล้อมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความสำเร็จในการบริหาร

ความสำเร็จในการบริหาร แบบมีส่วนร่วม	ปัจจัยโดยรวมของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ											
	กลุ่มสูง (n =234)				กลุ่มต่ำ (n = 76)				รวม (n = 310)			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1. การมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ	4.47	.28	มาก	3	3.87	.38	มาก	3	4.32	.40	มาก	3
2. การมีส่วนร่วมใน การดำเนินงาน	4.49	.30	มาก	2	3.91	.39	มาก	2	4.35	.41	มาก	2
3. การมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์	4.50	.28	มาก	1	3.92	.29	มาก	1	4.36	.38	มาก	1
4. การมีส่วนร่วม ในการประเมินผล	4.44	.30	มาก	4	3.79	.34	มาก	4	4.28	.42	มาก	4
รวม	4.47	.26	มาก		3.87	.31	มาก		4.33	.38	มาก	

2. การเปรียบเทียบความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามปัจจัยด้านบทบาทชุมชน/สังคม ระหว่างโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูงและโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จต่ำ ในกลุ่มต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนปัจจัยด้านอื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร ด้านบทบาทของชุมชน/สังคม พิจารณาด้านย่อย คือ ส่วนการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัย	Wilks' lambda	F	df1	df2	p
ด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร	.975	1.430 ^b	5	282	.214
ด้านบทบาทของชุมชน/สังคม	.949	3.037 ^{b*}	5	282	.011
ด้านบรรยากาศองค์กร	.977	1.300 ^b	5	282	.264
ด้านพฤติกรรมของครู	.988	.709 ^b	5	282	.617
ด้านสภาพแวดล้อม	.988	.661 ^b	5	282	.653

* $p < .05$

3. ความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูงและโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำ ทั้งปัจจัย ด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร ด้านบทบาทของชุมชน/สังคม ด้านบรรยากาศองค์กร ด้านพฤติกรรมของครู และด้านสภาพแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัย	กลุ่มความสำเร็จ	$\bar{X}$	SD	Wilks' lambda	F	df1	df2	p
พฤติกรรมของผู้บริหาร	สูง	4.48	.25	.580	222.856 ^{**}	1	308	.000
	ต่ำ	3.92	.31					
บทบาทของชุมชน/สังคม	สูง	4.23	.35	.651	164.763 ^{**}	1	308	.000
	ต่ำ	3.59	.37					
บรรยากาศองค์กร	สูง	4.36	.30	.643	171.265 ^{**}	1	308	.000
	ต่ำ	3.81	.29					
พฤติกรรมของครู	สูง	4.36	.34	.724	117.368 ^{**}	1	308	.000
	ต่ำ	3.85	.30					
สภาพแวดล้อม	สูง	4.24	.38	.704	129.625 ^{**}	1	308	.000
	ต่ำ	3.64	.34					

** $p < .01$

โดยมีสมการจำแนกกลุ่มในรูปคะแนนดิบ $D = 2.886(X_1) + .811(X_2) - .083(X_3) - .553(X_4) + .836(X_5) - 16.668$ ข้อมูลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์ของสมการจำแนกกลุ่ม

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์ของสมการจำแนกกลุ่ม
	คะแนนดิบ
พฤติกรรมของผู้บริหาร (X_1)	2.886
บทบาทของชุมชน/สังคม (X_2)	.811
บรรยากาศองค์กร (X_3)	-.083
พฤติกรรมของครู (X_4)	-.553
สภาพแวดล้อม (X_5)	.836
(ค่าคงที่)	-16.668

สมการทำนายการเข้ากลุ่มโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูง $D_{\text{สูง}} = 55.062(X_1) + 0.988(X_2) + 3.625(X_3) + 2.133(X_4) + 8.341(X_5) - 155.807$ โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำ $D_{\text{ต่ำ}} = 48.480(X_1) - 0.862(X_2) + 3.813(X_3) + 3.393(X_4) + 6.435(X_5) - 120.742$ ข้อมูลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์ของสมการทำนายกลุ่ม

ปัจจัย	โรงเรียนประสบความสำเร็จในกลุ่มสูง	โรงเรียนประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำ
	คะแนนดิบ	คะแนนดิบ
พฤติกรรมของผู้บริหาร (X_1)	55.062	48.480
บทบาทของชุมชน/สังคม (X_2)	.988	-.862
บรรยากาศองค์กร (X_3)	3.625	3.813
พฤติกรรมของครู (X_4)	2.133	3.393
สภาพแวดล้อม (X_5)	8.341	6.435
(ค่าคงที่)	-155.807	-120.742

4. ความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บนฐานของปัจจัยเชิงปรากฏการณ์ จากการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูงกับโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำ มีวิธีดำเนินการให้ประสบความสำเร็จที่สอดคล้องกัน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ปัจจัยพฤติกรรมของผู้บริหารด้านพฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นการใช้ปัญญา การมุ่งความสัมพันธเป็นรายบุคคล และด้านพฤติกรรมผู้นำแบบแลกเปลี่ยนในเรื่องการให้รางวัลตามสถานการณ์การบริหารแบบวางแผน 2) ปัจจัยพฤติกรรมของครูด้านพฤติกรรมการสอนของครู 3) ปัจจัยบรรยากาศองค์กรด้านพฤติกรรมแตกแยก 4) ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี และ 5) ปัจจัยบทบาทของชุมชน/สังคมด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปและอภิปรายผล

1. ความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร พฤติกรรมของครู บรรยากาศองค์กร สภาพแวดล้อม และบทบาทของชุมชน/สังคม โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูงและโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำ พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านย่อยจะเห็นว่าโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูงและโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำในทุกปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มาเป็นอันดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากความสำเร็จในการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์เป็นความสำเร็จที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียนซึ่งเป็นรูปธรรมและเป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในด้านจิตใจมากกว่าจะเป็นสิ่งตอบแทน เช่น การได้รับเกียรติบัตรชื่นชมในการให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของทางโรงเรียน การลงข่าวชื่นชมและขอบคุณในวารสารและแผ่นพับประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน

สอดคล้องกับไวท์ (White, 1982 : 18) ชาดิด และคณะ (Shadid et al., 1982: 107-122 และจากผลการสัมภาษณ์โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูงและโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำ ด้านปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ พบว่า ปัจจัยทุกปัจจัยมีความสำคัญต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม แต่ลักษณะเด่นของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูงคือทุกงานทุกกิจกรรมทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจ สมัครใจอาสาเข้ามามีส่วนร่วม ส่วนโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีเป็นบางครั้ง และเข้ามามีส่วนร่วมก็ต่อเมื่อโรงเรียนเชิญไปเท่านั้น ประกอบกับนโยบายในการพัฒนาและปฏิรูปการศึกษา ยึดหลักการมีส่วนร่วมการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา และความต้องการของทุกภาคส่วนในสังคม สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งเป็นไปตามกระบวนการของสภาปฏิรูปแห่งชาติและสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และแนวนโยบายของคณะรัฐมนตรี เพื่อให้การดำเนินงานเป็นที่ยอมรับและเกิดความมั่นคงยั่งยืนในระบบการศึกษาของไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) จึงทำให้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูงและโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับภารดี อนันต์นาวี (2545) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลกระทบทางบวกสูงสุดต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาคือ สถานการณ์โรงเรียน รองลงมา คือ คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร และบรรยากาศของโรงเรียน

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร บทบาทของชุมชน/สังคม บรรยากาศองค์กร พฤติกรรมของครู และสภาพแวดล้อม พบว่า ปัจจัยด้านบทบาทของชุมชน/สังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารโรงเรียนบริหารงานโดยให้ความสำคัญของชุมชน/สังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน มีการนำผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน/สังคม มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียนเป็นอย่างมาก เพราะในชุมชน/สังคม มีกลุ่มผู้นำบทบาทของชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ทรัพยากร และให้ความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ข้อมูล เช่น ปัญหาและความต้องการของชุมชน แหล่งทรัพยากร แหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพเศรษฐกิจของชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 1-2) อีกทั้งมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) ด้านการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ชุมชนปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล โดยคณะกรรมการสถานศึกษารู้และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระเบียบกำหนด พร้อมทั้งกำกับติดตาม ดูแล และขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษา ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับโกลด์ (Gold, 2000 : 295) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเน้นการให้ความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ปกครองและนักเรียน ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาในรัฐฟิลิปปินส์ ผลการศึกษาพบว่า การจัดการของชุมชนเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ปกครอง ครอบครัวกับโรงเรียน เพื่อเป้าหมายในการเสริมสร้าง การอ่านออกเขียนได้ และการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชุมชนทำให้ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับชุมชน ดังนั้นการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียน ทำให้เกิดทรัพยากรที่มีคุณค่าทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรมให้แก่โรงเรียน สอดคล้องกับอเมนู เทคา (Amenu - Tekaa, 1988 : 1626) ได้ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติของชาวอินเดียในประเทศแคนาดาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา พบว่า การจัดการศึกษาของชุมชนที่ประสบความสำเร็จนั้น เนื่องมาจากประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ตอบสนอง ต่อความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชน งานวิจัยของอเมนู เทคา เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ทั้งนี้ผู้บริหาร ครูจะต้องมีบทบาทช่วยส่งเสริมด้วย สอดคล้องกับสุวิชา วิริยานุวงศ์ (2554) ได้วิจัยและพัฒนาแบบ การมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พบว่า ภายใต้บริบทของโรงเรียนภูมิปัญญา และโรงเรียน วิทยาการ ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ทำให้สถานศึกษากับชุมชนมี

ส่วนร่วมมากขึ้น ประกอบด้วยวิธีการดำเนินงาน 4 ประการ คือ

- 1) การนำโรงเรียนสู่ชุมชนโดยสถานศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือจัดกิจกรรมตามที่ชุมชน ต้องการหรือร้องขอ เป็นวิทยากรให้ชุมชน เป็นคณะกรรมการ เป็นที่ปรึกษาของชุมชนหรือหน่วยงาน ในชุมชน
- 2) การสร้างศรัทธาของผู้บริหารและครู โดยผู้บริหารและครูประพฤติปฏิบัติตนเป็น ผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีความจริงใจในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนครูมีความตั้งใจและจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- 3) การนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน โดยสถานศึกษาให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 4) การให้บริการชุมชน โดยสถานศึกษาให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ชุมชน ให้ชุมชนใช้สถานที่ของโรงเรียนในการทำกิจกรรม

3. ความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามกลุ่มโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูงและโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำ พบว่า ทั้งปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร ด้านบทบาทของชุมชน/สังคม ด้านบรรยากาศองค์กร ด้านพฤติกรรมของครู และด้านสภาพแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบความสำคัญของแต่ละตัวแปร ในการจำแนกกลุ่มจากค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร พบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์มากที่สุด คือ พฤติกรรมของผู้บริหาร รองลงมาสภาพแวดล้อม และบทบาทของชุมชน/สังคม ส่วนอีกสองตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ คือ ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร และพฤติกรรมครู เมื่อนำสมการที่ได้ไปคาดคะเนความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าสมการสามารถจำแนกโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูงได้ถูกต้อง ร้อยละ 98.4 จำแนกโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำได้ถูกต้อง ร้อยละ 69.4 จำแนกทั้งสองกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 92.58 เมื่อเปรียบเทียบความสำคัญของตัวแปรในการจำแนกกลุ่มจากค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูง พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์มากที่สุด คือ พฤติกรรมของผู้บริหาร รองลงมาคือ สภาพแวดล้อม บรรยากาศองค์กร พฤติกรรมครู และบทบาทของชุมชน/สังคม ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำ พบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์มากที่สุด คือ พฤติกรรมของผู้บริหาร รองลงมาคือ สภาพแวดล้อม บรรยากาศองค์กร พฤติกรรมครู ส่วนอีกหนึ่งตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ คือ บทบาทของชุมชน/สังคม จะเห็นได้ว่าทั้งโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูง กับโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำ ให้ความสำคัญของตัวแปรในการจำแนกกลุ่มตาม

ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร ทั้งนี้เนื่องจากความสำเร็จ ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จนั้น เกิดจาก พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นผู้บริหาร มีอาชีพเน้นการมีส่วนร่วม แสวงหาข้อมูลและใช้ข้อมูลเพื่อการ บริหารอยู่เสมอ มีการพัฒนาและใช้นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง บริหารงานโดยคำนึงผลที่เกิดขึ้นกับครู กับนักเรียนและชุมชน รวมทั้งการรายงานคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยกิจกรรม เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารแบบมี ส่วนร่วมของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการประกันคุณภาพ การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) ด้านการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 8 อีกทั้งสัมพันธ์กับทฤษฎี การบริหารเชิงสถานการณ์ (situational management theory) ของ Fiedler ซึ่งมีแนวความคิดว่าการเลือกทางออกที่ไปสู่การแก้ ปัญหาทางการบริหารแบบใดในสภาวะการณ์เช่นนั้น เน้นผู้บริหารต้อง วิเคราะห์สถานการณ์ให้ดีที่สุด ซึ่งการวิเคราะห์สถานการณ์ที่ดีที่สุด นั้นต้องอาศัยการแสวงหาข้อมูลเพื่อการบริหารอยู่เสมอ สอดคล้อง กับวันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความ สำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพัฒนาพื้นที่ชาย ฝั่งทะเล ตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล ตะวันออก ประกอบด้วย 9 ด้าน คือ 1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร 2) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร 3) บรรยากาศสถานศึกษา 4) คุณภาพ การสอนของครู 5) ความพึงพอใจในการทำงานของครู 6) การได้รับการ สนับสนุนทางสังคมของครู 7) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมใน การบริหารสถานศึกษา 8) เจตคติต่อสถานศึกษา 9) การระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษา

4. จากการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มสูงกับโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในกลุ่มต่ำ มีวิธี ดำเนินการให้ประสบความสำเร็จที่สอดคล้องกัน เรียงลำดับจาก มากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร ด้านพฤติกรรมของครู ด้านบรรยากาศองค์กร ด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านบทบาทของชุมชน/สังคม ตามลำดับ ดังนี้ 1) พฤติกรรมผู้บริหาร ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้นำในการปฏิบัติ งานด้านต่างๆ ของโรงเรียน ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน นำความรู้ ทักษะและเทคนิควิธีต่างๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานมี การจัดโครงสร้างในการบริหารอย่างชัดเจน มอบหมายงานอย่าง เป็นระบบ มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม โดยใช้กระบวนการ PDCA และนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการพัฒนางาน ครอบงวน ครอบงวน ครอบงวน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพ การสอนของครูในการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน (จันทราณี สวงนาม, 2553 : 141) สอดคล้องกับดวงสมร กลินเจริญ

(2545) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการ ศึกษาของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียน เอกชนอาชีวศึกษา มีประสิทธิภาพการจัดการศึกษาอยู่ในระดับสูง บรรยากาศโรงเรียน ความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมการบริหาร ความพึงพอใจในการทำงานของครู มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา และตัวแปรที่ สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน อาชีวศึกษา คือ พฤติกรรมการบริหาร (ADMIN) และความคิด สร้างสรรค์ (CRE) สอดคล้องกับภารดี อนันต์นาวิ (2545) ได้ทำ การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการ วิจัยพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลกระทบทางบวกสูงสุดต่อประสิทธิภาพ ของโรงเรียนประถมศึกษา คือ สถานการณ์โรงเรียนรองลงมาคือ คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร และบรรยากาศของโรงเรียน ตามลำดับ สอดคล้องกับวันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล ตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร และวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร เป็นปัจจัย ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขต พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ส่วนด้านที่สอดคล้องกันเป็น บางส่วนหรือไม่สอดคล้องกัน คือภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนที่มีความสำเร็จในกลุ่มต่ำบางส่วนมี ความเชื่อมั่นในตนเองสูงและไม่ไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้ ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกไม่มีอิสระในการทำงาน ซึ่งทำให้พฤติกรรม ผู้บริหารด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมทั้งสองกลุ่มไม่สอดคล้องกัน 2) พฤติกรรมของครู ทั้งนี้เนื่องจากครูจัดการเรียนรู้เน้นนักเรียน เป็นสำคัญ และนำเทคนิควิธีการต่างๆ ที่หลากหลายมาใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ นวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ประกอบ การจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับสมจิตร อุดม (2547) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชน ระดับ ประถมศึกษาในภาคใต้ พบว่า การได้รับสนับสนุนทางสังคมของ ครูส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถม ศึกษาในภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านที่สอดคล้องกัน เป็นบางส่วนหรือไม่สอดคล้องกันคือความพึงพอใจในการทำงาน ของครู ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนที่มีความสำเร็จในกลุ่มต่ำบางส่วน มีความพึงพอใจในการทำงานต่ำต้องการขอย้ายไปโรงเรียนที่มี ความพร้อมมากกว่า ทำให้ความพึงพอใจในการทำงานของครู ทั้งสองกลุ่มไม่สอดคล้องกัน 3) ด้านบรรยากาศองค์กร ทั้งนี้ เนื่องจากบรรยากาศองค์กรในด้านเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ เกิดจากการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูที่มีปฏิสัมพันธ์ ทางสังคมต่อกัน ผู้บริหารมีอัธยาศัยและบุคลิกภาพที่สง่างาม เป็นคนร่าเริงแจ่มใส เปิดโอกาส ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้พัฒนา

ความรู้ความสามารถตามศักยภาพ ความถนัดและความต้องการของแต่ละบุคคล เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงาน ให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับดวงสมร กลิ่นเจริญ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษามีประสิทธิผลการจัดการศึกษาอยู่ในระดับสูง บรรยายภาศโรงเรียน ความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมการบริหาร ความพึงพอใจในการทำงานของครูมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ส่วนด้านที่สอดคล้องกันเป็นบางส่วนหรือไม่สอดคล้องกัน คือพฤติกรรมควบคุม ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนที่มีความสำเร็จในกลุ่มต่ำผู้บริหารมอบหมายงานตามความต้องการของตนเอง สร้างกฎระเบียบในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดพร้อมตรวจสอบ กำกับติดตาม การปฏิบัติงานของครู 4) สภาพแวดล้อม ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารแบบมีส่วนร่วมประสบผลสำเร็จ อิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนมีผลมาจากความต่างระดับทางสังคม และส่งผลกระทบต่อโรงเรียน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสาร นโยบายด้านการเมืองและกฎหมาย สังคมค่านิยมทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ จำนวนประชากร ผู้ปกครอง สถาบันการศึกษาอื่นๆ (Hoy & Miskel, 2001 : 253) ดังที่ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539 : 53) กล่าวว่า การบริหารองค์กรไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือธุรกิจเอกชน ผู้บริหารต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานและการดำเนินการ การที่ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญและปรับเปลี่ยนให้ทันกับสภาพแวดล้อมย่อมก่อให้เกิดโอกาสที่จะวางแผนสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม หากผู้บริหารละเลยเพิกเฉยไม่สนใจสภาพแวดล้อมในการบริหารองค์กรแล้ว จะเกิดความเสี่ยงและทำให้เกิดการล้มเหลวได้ สอดคล้องกับมูทิตา แพทย์ประทุม (2549) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนที่มีความเชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์กันในการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนของการมีส่วนร่วมที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการระดมความคิด การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการลงทุน การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล และตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ เป็นการร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งผลประโยชน์ทางตรงและ ผลประโยชน์ทางอ้อม และ 5) ด้านบทบาทของชุมชน/สังคม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน

ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันของชุมชน จัดตั้งขึ้นเพื่อการอบรมสั่งสอนให้แก่บุตรธิดาของชุมชน โรงเรียนจะพัฒนาได้ดี เกิดผลต่อการพัฒนานักเรียนได้อย่างแท้จริง ถ้าทุกฝ่ายในชุมชนเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมจัดการศึกษา และร่วมสนับสนุนทรัพยากรทั้งบุคคลและงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 420 - 425) การพัฒนาการศึกษาต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของคนส่วนใหญ่ในชุมชน พัฒนาโรงเรียนให้ไม่แตกแยกจากชุมชน ปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นให้สัมพันธ์กับภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชน ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เข้าใจและเห็นคุณค่าในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2552 : 65) สอดคล้องกับเมตต์ เมตต์การุณจิต (2541) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการศึกษา ประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าเรื่องที่คณะกรรมการศึกษามีส่วนร่วม ได้แก่ การวางแผนการจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน การประสานงานและการประเมินโดยคณะกรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในระดับมาก สอดคล้องกับโกลด์ (Gold, 2000 : 295) ได้วิจัยเรื่องการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเน้นการให้ความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ปกครอง และนักการศึกษาในรัฐฟิลาเดลเฟีย ผลการศึกษาพบว่า การจัดการของชุมชนเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ปกครอง ครอบครัวกับโรงเรียน เพื่อเป้าหมายในการเสริมสร้าง การอ่านออกเขียนได้ และการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับชุมชน ทำให้ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับชุมชน ดังนั้นการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับนักการศึกษาทำให้เกิดทรัพยากรที่มีคุณค่าทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรมให้แก่โรงเรียน ส่วนด้านที่สอดคล้องกันเป็นบางส่วนหรือไม่สอดคล้องกัน คือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนที่มีความสำเร็จในกลุ่มต่ำ ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมเป็นบางครั้ง

ข้อเสนอแนะ

1. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย พฤติกรรมของผู้บริหาร บทบาทของชุมชน/สังคม บรรยายภาศองค์กร พฤติกรรมของครู สภาพแวดล้อม ซึ่งโรงเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาส่งเสริมปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก จึงควรใช้ข้อมูลนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการเปรียบเทียบผลของการพัฒนาโรงเรียนทั้งส่วนที่เป็นระดับปัจจัยและระดับความสำเร็จของการบริหาร เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาทั้งปัจจัยการบริหารและความสำเร็จของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ปัจจัยที่ร่วมจำแนกกลุ่มมีจำนวน 5 ปัจจัย มีทั้งปัจจัยที่มีผลทางบวกและทางลบต่อความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ดังนั้นโรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญและนำสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

4. ควรมีการศึกษาแนวคิดทฤษฎีอื่นๆ ที่จะนำมากำหนดปัจจัยที่สามารถจำแนกความสำเร็จที่มีการใช้สถิติวิเคราะห์ตัวแปรเชิงพหุ ควรมีการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกตัวเพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์ผลข้อมูลนั้นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- จันทราณี สงวนนาม. (2553). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: บัค พ้อยท์.
- จิณณวัตร ปะโคทั้ง. (2549). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่นโรงเรียนกันทรารมณ จังหวัดศรีสะเกษ. คุชชินิพนธ์การศึกษาคุชชินิพนธ์ มหาวชิยาลัยบูรพา.
- ดวงสมร กลิ่นเจริญ. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา. ปรินญาครุศาสตรอุตสาหกรรมคุชชินิพนธ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ประเสริฐ บัณฑิตศักดิ์. (2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การของหน่วยศึกษานิเทศกรรมสามัญศึกษา. คุชชินิพนธ์ครุศาสตรคุชชินิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภารดี อนันต์นาวี. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. คุชชินิพนธ์การศึกษาคุชชินิพนธ์ มหาวชิยาลัยบูรพา.

- มุกิตา แพทย์ประทุม. (2549). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม. คุชชินิพนธ์การศึกษาคุชชินิพนธ์ มหาวชิยาลัยบูรพา.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2547). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพฯ: บัค พ้อยท์.
- วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. คุชชินิพนธ์ปริญาปรินญาคุชชินิพนธ์ มหาวชิยาลัยศิลปการ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2539). องค์การและการจัดการองค์การ. กรุงเทพฯ: วิสุมิพัฒนา.
- สมจิตร อุดม. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคใต้. คุชชินิพนธ์การศึกษาคุชชินิพนธ์ มหาวชิยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒประสานมิตร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2554). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- _____. (2558). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (อัดสำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก. (2557). แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ปี พ.ศ.2557-2560. ชลบุรี: ส่วนแผนและงบประมาณทางการศึกษาท้องถิ่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สุวิชา วิริยมานุช. (2554). การวิจัยและพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คุชชินิพนธ์ปริญาคุชชินิพนธ์ มหาวชิยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

- สุวิมล ติรภานนท์. (2553). การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2552). สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- Amenu - Tekaa, Chistian E.K. (1988). **Perception of Community participation in Education on Canadian Indian Reserves: A North - Central Alberta Case Study.** (CD - ROM) Doctoral ertation, University of Pittsburgh Abstract availabke: Propose File; Dissertation.
- Bass, B.M. (1985). **Leadership and performance beyond expectations.** New York: The FreePress.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1980). **Participation's place in rural development: Seeking clarify through specificity world development 8.** Cornell University: Rural Development Committee Center for International Studies
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing (5th ed.).** New York: Harper Collins.
- Fiedler, F.E. (1967). **A Theory of Leadership Effectiveness.** New York: McGraw - Hill.
- Gold, S.E. Community organizing at a neighborhood high school: Promises and dilemmas in building parent-educator partnership and collaborations. **Pro Quest Digital Dissertations**, 60(7) (2000, January): 295.
- Harris, B.M. (1969). **In - service Education.** Englewood Cliffs: Prentice - Hall.
- Hoy, W.K., & Miskel, C.G. (2001). **Educational administration: Theory, research and practice (6th ed.).** New York: McGraw-Hill.
- Krejcie, R.V., and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Education and Psychological measurement.** 607 - 610.
- Likert, R. (1967). **The human organization: Its management and value.** New York: McGraw-Hill.
- Robbins, S.P. & Maree, M. (2002). **Management.** New York: Delmar Learning.
- Shadid, W. et al. (1982). **Access and participation: a theortical approach in participation of the poor in development.** New York: McGraw-Hill.
- White, Alastair T. (1982). **Why Community Participation, Annual UN. Report A Dicussion of The Agrument Community Participation: Current issue and lesson learned.** Boston: Prentice Hall.